

Nr 586.

Av herr **Hansson** i Vännäsby, i *anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 217, med förslag till lag om folkpensionering m. m.*

Uti 13 § av förslag till lag om folkpensionering, sådant detsamma framlagts i proposition nr 217 till innevarande års riksdag, hava lämnats följande föreskrifter rörande finansieringen av pensioneringen:

»Till pensionskostnaden lämnas bidrag av staten och kommunerna.

Varje kommun bidrager med en fjärdedel av tilläggspensionen för pensionstagare, som efter prövning av dess pensionsnämnd förklarats äga rätt till tilläggspension; dock att, där tilläggspension blivit efter ansökning ökad, den kommun vars pensionsnämnd prövat ansökningen och, där ökning av tilläggspensionen skett utan ansökning, den kommun varrest pensionstagaren vid ökningen var mantalsskriven, skall bidraga med en fjärdedel av ökningen. Är pensionsnämnd gemensam för två eller flera kommuner, avgöres dessa kommuner emellan frågan om betalningsskyldigheten med hänsyn till pensionstagarens mantalsskrivningsort vid det tillfälle, då tilläggspensionen eller ökningen söktes. Minskas tilläggspension till vilken två eller flera kommuner lämna bidrag, skola dessa kommuners andelar i återstående beloppet bestämmas efter förhållandet mellan deras förutvarande bidrag. Varje kommuns bidrag uträknas av pensionsstyrelsen. Angående tid och sätt för gäldande av kommunbidrag förordnas av Konungen.

Staten bidrager med vad av kostnaden för folkpensioner återstår efter avdrag av kommunernas bidrag och tillskott från folkpensioneringsfonden.»

I motiven till lagförslaget uttalade chefen för socialdepartementet bland annat följande: »Staten och kommunerna måste på rimligt sätt dela det allmännas börda för här föreslagna reform. Med hänsyn till den lättnad i kommunernas fattigvårdsbördor, som reformen torde komma att medföra, ansåg statsrådet det rimligt att primärkommunerna betala en femtedel av de nuvarande pensionärernas tilläggspensioner. Även med denna fördelning mellan stat och kommun av kostnaderna komma statens avgifter för pensionsförsäkringen att växa synnerligen avsevärt, medan kommunernas sammanlagda kostnader för fattigvård och pensionstillägg säkerligen icke komma att stiga.»

Ur rent principiell synpunkt låter sig måhända en dylik fördelning mellan stat och kommun försvara. Men ser man något så när ingående till läget i flertalet landskommuner, ställer sig saken i verkligheten på ett helt annat sätt. Redan nu äro de ofta nog till bristningsgränsen ansträngda av tung ekonomi och höga skatter. Den hjälp, de kunna få i

form av skatteutjämningsbidrag, motsvarar ingalunda vad de i rättvisans namn härutinnan kunna göra anspråk på. Den starka belastningen av kommunerna, som enligt min mening blir en oundviklig följd av ett bifall till propositionen, är därför ej tillräddig eller ens försvarlig. Den andel av kostnaderna, som hittills burits av landstingen, bör övertagas av staten själv. Utöver den åttondel, som nu utgår, böra kommunerna icke belastas för ifrågavarande ändamål. Det skäl, som i propositionen angivits för en överflyttning i större utsträckning av kostnaderna för folkpensioneringen, nämligen att fattigvårdskostnaderna därigenom komme att nedgå högst betydligt, kan jag ej godtaga. Försåvitt rörer slutet fattigvård lärer väl ej pensionernas belopp spela någon roll. Men då det gäller den i regel största delen av fattigvården, den öppna, som innebär bidrag till självhjälp eller självhushåll åt personer, som framleva sitt liv bland den övriga befolkningen, däri inräknade alla dem, som åtnjuta folkpension, skulle en höjning av pensionsbeloppen utan tvivel stimulera till ökade krav på höjd levnadsstandard från dem, som åtnjuta understöd från fattigvården. Därmed hade kommunerna i stället för lindring endast fått ökade bördor att bära, nämligen i form av ökade kostnader såväl för folkpensioneringen som för fattigvården.

I propositionen uttryckt farhåga för att kommunernas nuvarande andel i kostnaderna för pensionstilläggen icke skulle verka tillräckligt återhållande vid prövning av och kontroll över inkommande ansökningar om pension finner jag ej böra tillmätas någon avgörande betydelse för denna fråga, då ansökningar prövas av den lokala pensionsnämnden på basis av åberopade läkarintyg samt nämndens egen undersökning av och personliga kännedom om varje särskilt fall. Skall över huvud taget en garanti mot missbruk sökas i kommunernas andel av kostnaden för folkpensioneringen, torde nu utgående $\frac{1}{3}$ av dessa kostnader vara fullt tillräcklig för ändamålet.

I fråga om pensionsbeloppens storlek har det synt mig angeläget att framhålla, hurusom pensionernas differentiering efter olika dyrortsgrupper icke skänker full rättvisa åt landskommunerna, där de flesta pensionärer dock bo. Redan socialstyrelsen anförde i sitt utlåtande över förslaget härom. »att styrelsen ville framhålla, att den anpassning efter levnadskostnaderna, som åsyftades med dyrortsgrupperingen, i viss mån komme att vinnas genom avgiftspensioneringen, då ju inkomsterna på dyrorten och som följd härav även pensionsavgifterna vore i genomsnitt högre än å billigare orter». I detta resonemang kan jag för egen del instämma. Äro kostnaderna på en dyrort högre, följa ju i regel inkomsterna med uppåt och därmed förskaffar sig den enskilda automatiskt högre grundpension enligt förslaget. Vad som kräves för beredande av ett nödtorftigt uppehälle för pensionärer å en dyrort, i den mån dennes egna inkomster och grundpensionen ej förslår därtill, synes rätteligen böra bli va vederbörande orts egen sak. I det fallet instämmer jag med

statsrådets önskan att, där tilläggs pension kommer att visa sig uppenbart otillräcklig, kommun genom kommunala tillskott utan fattigvårds karaktär utjämnar skillnaden. Jag kan för den skull — med tanke på de redan nu hårt tyngda landskommunerna — icke förordade differentieringen av pensionerna efter dyrort utan anser, att tilläggs pensionerna böra utgå med ett för hela landet lika belopp, som det sedermera må fritt ankomma på vederbörande kommun att efter behag höja.

Genom de av mig sålunda förordade ändringarna skulle den hotande avgiftsökningen för landskommunerna i någon mån avvärjas.

Under åberopande av det ovan anförda får jag därför hemställa,

att riksdagen, därest den beslutar nya grunder för folkpensioneringen i anslutning till proposition nr 217, måtte föreskriva *dels* att primärkommunernas andel i kostnaderna för avgifter för tilläggs pensioner under inga förhållanden få överskrida $\frac{1}{8}$ och att därutöver fallande kostnad för det allmänna skall bäras av staten, *dels ock* — med avslag å den i propositionen förordade dyrortsgrupperingen — tilläggs pension skall utgå med ett för hela riket lika grundbelopp.

Stockholm den 12 april 1935.

Eric Hansson.
